

РЕШОРІНГ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Решорінг – процес повернення підприємств, що раніше були перенесені за кордон, в контексті процесу реіндустріалізації в рамках розвитку/побудови постіндустріальної або інформаційної економіки в країні базування батьківської компанії.

У сучасних умовах промисловість виступає основою для сталого економічного розвитку та розбудови глобальної конкурентоспроможності, а також в якості драйверу суміжних галузей: освіти, науки, сервісних галузей, інфраструктури ринку тощо; підтримує або формує суспільство «нового середнього класу» – в умовах нерівності та поглиблення розриву у доходах.

Основним фактором акселерації процесу решорінгу, ми вважаємо, зростання конкуренції між країнами (в першу чергу США, ФРН, Японія, КНР та іншими країнами в різній мірі) на шляху переходу до Індустрії 4.0 (в рамках нової промислової або ресурсної революції) – девізом такого процесу може стати гасло «спочатку вдома».

До основних напрямів розвитку технологій в рамках нової промислової революції відносяться наступні: автоматизація та роботизація; штучний інтелект; доповнена реальність; розробка, виробництво і переробка нових (нано-) матеріалів з заданими властивостями; обробка великих даних; Інтернет речей; адаптивні виробничі лінії; 3-d принтінг; біотехнології; космічні технології; ресурсо- та енергозбереження та інші. Таким чином уряди країн прагнуть розвивати промисловість на основі передових технологій саме на своїй території і стимулюють у цьому напрямку приватний сектор, при цьому участь у глобальних ланцюгах створення вартості для даних компаній не обмежується.

В контексті аналізу процесу решорінгу репрезентативним є приклад Сполучених Штатів Америки, що в останні десятиліття 20-го століття активно розвивали міжнародне виробництво, а у період з 2010 по 2016 роки стали лідером процесу решорінгу. Так за даними The Reshoring Initiative за цей період до США було перенесено («повернулося») більше 230 000 робочих місць (з КНР – 79 540; ФРН – 54 306; Японії – 35 292;

Мексика – 19 399; Канади – 15 787; Швейцарії – 10 947; Південної Кореї – 10 821 і т.д.).

Серед інших можна виділити наступні важливі фактори акселерації процесу рещорінгу до США:

1. національно-орієнтована економічна політика:
  - a. рещорінг – як нова економічна політика уряду;
  - b. урядова підтримка повернення/створення робочих місць;
  - c. стимулююча податкова політика;
2. роботизація та автоматизація робочих місць в працемістких виробництвах;
3. поступове вирівнювання вартості робочої сили у промисловості у порівнянні з іншими країнами (загальносвітова тенденція до скорочення пропозиції кваліфікованих кадрів середньої та високої кваліфікації);
4. питання безпеки та функціонування стратегічних галузей (компоненти для систем критичної інфраструктури, оборонно-промислового комплексу, аерокосмічної індустрії та ін.);
5. проблема захисту прав інтелектуальної власності закордоном;
6. зниження внутрішніх цін на енергоносії;
7. відмова від екологічних обмежень, що впливали на промисловий розвиток.

Варто зазначити, що частина з вищеперерахованих факторів характерна і для країн-лідерів Європи (наприклад ФРН та Великобританії).

На нашу думку, політика США в галузі рещорінгу покликана підтримати розвиток промисловості в середині країни на основі досягнень нової промислової революції і сформувані конкурентні переваги, що в майбутньому дозволять країні не лише зберегти економічне лідерство у світовій економіці, але і значно його посилити.

Враховуючи той факт, що практично 35% від загальної кількості робочих місць, що були репатрійовані в США з інших країн припадає на КНР вважаємо за доцільне більш детально проаналізувати причини такої ситуації.

Сучасний етап економічного розвитку Китайської Народної Республіки має наступні характеристики:

1. зростання вартості робочої сили (зростання заробітної платні в усіх секторах економіки в рамках політики побудови суспільства середнього достатку);
2. жорстка регуляторна політика в області якості продукції, сертифікації виробництв і робочих місць і відповідне зростання вартості виробництва;

3. валютне регулювання (рестриктивні заходи щодо обігу валютних ресурсів);

4. акцент на екологічну політику:

- a. жорсткі вимоги, щодо дотримання екологічних норм з боку виробничих підрозділів ТНК;
- b. перенесення екологічно небезпечних виробництв закордон (країни Південної та Південно-східної Азії, Африки);
- c. закриття екологічно небезпечних підприємств в хімічній і металургійній галузях та в енергетиці.

Вищеперераховані фактори призводять до зростання вартості виробництва на території КНР і вирівнюванні з вартістю виробництва у США, що підтримує/активізує рещорінг.

Також слід зазначити, що КНР і здійснює: переорієнтацію промислової політики з ресурсоемної на наукоємну; стимулювання розвитку національних наукоємних екологічно чистих виробництв; стимулювання національних НДДКР за усіма напрямками нової індустріальної революції. Вищеперераховані фактори свідчать про намір КНР, наявність ресурсів і політичної волі для активного переходу країни до Індустрії 4.0.

Підводячи підсумок варто наголосити на тому, що процес рещорінгу тісно пов'язаний з процесом трансформації економік країн в умовах впровадження досягнень/перспективних технологій нової промислової революції.

В якості робочої гіпотези можна зазначити тезу про те, що новий етап економічної інтеграції почнеться після того, коли визначиться явна країна-лідер/група лідерів технологічного і, відповідно, економічного розвитку, що утворить нове ядро інтеграційних процесів, паралельно з цим процесом інтенсивність рещорінгу буде знижуватися.